

1. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟ 2026

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .03/01/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .03/01/2026

Σελίδα: 23

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟ 2026

Κανόνες τέλος. Ζήτω το κέρδος!

Τι προβλέπουν 15 ειδικοί του **Ελληνικού Ιδρύματος**
Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής

Προβλέψεις για το

2026

ΤΗΣ ΔΡΟΣ ΕΛΕΝΑΣ
ΛΑΖΑΡΟΥ

Γενική διευθύντρια **ΕΛΙΑΜΕΠ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γιατί η ανάλυση καθίσταται ολοένα και πιο πολύτιμη

Στις επόμενες σελίδες, οι συνεργάτες του **ΕΛΙΑΜΕΠ** καταπάνονται με ορισμένα από τα μείζονα ζητήματα που θα αντιμετωπίσει η ελληνική και ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική το 2026

Σε μια εποχή ραγδαίων γεωπολιτικών αλλαγών και τεχνολογικών εξελίξεων, οι οποίες ενίοτε μοιάζουν να συμβαίνουν ταχύτερα απ' όσο μπορεί να συλλάβει ο ανθρώπινος νους, η ικανότητα πρόβλεψης του μέλλοντος φαντάζει άθλος πράκλειων διαστάσεων. Το έτος 2020 λειτουργεί ως μια μικρή υπενθύμιση: τότε, ενώ ακόμη και τα πλέον αναγνωρισμένα και τεχνολογικά προηγμένα think tanks, οι αναλυτές και οι οίκοι ανάλυσης γεωπολιτικού κινδύνου είχαν προβλέψει ανησυχητικές τάσεις στον ανταγωνισμό μεταξύ μεγάλων δυνάμεων, την αύξηση του κινδύνου συγκρούσεων από τη Μέση Ανατολή έως την Υποσαχάρια Αφρική και τις εντάσεις γύρω από την Ταϊβάν, και ενώ πολλοί είχαν συνδέσει ζητήματα οικονομικής ασφάλειας με τις πιθανές γεωπολιτικές αλλαγές στο επόμενο έτος, κανείς δεν είχε προβλέψει την κλίμακα και τον αντίκτυπο με τον οποίο η αναζήτηση της υγιεινολογικής ασφάλειας θα επηρέαζε μια σειρά από πεδία, όπως οι διεθνείς σχέσεις, το πολυμερές σύστημα της διεθνούς τάξης, το εμπόριο και η παγκόσμια ισορροπία ισχύος.

Με τον αποκαλυπτικό της αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο οι εφοδιαστικές αλυσίδες, οι ιατρικές εξαρτήσεις, ο ψηφιακός χώρος - συμπεριλαμβανομένων των υλικών (hard) και των άυλων (soft) συνιστωσών του - καθώς και τα αδιέξοδα στις πολυμερείς διαπραγματεύσεις μπορούσαν κυριολεκτικά να «σταματήσουν τη λειτουργία του πλανήτη», η Covid-19 μάς έδωσε ένα σκληρό μάθημα για τις προβλέψεις και τη φύση τους.

Μας έβαθε όμως και την αξία της ανάλυσης: επί χρόνια οι ειδικοί έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου σε σχέση με τη χρηματοδότηση και τον

εσκυγχρονισμό των πολιτικών δημόσιας υγείας, καθώς και με τον καταστροφικό αντίκτυπο που θα μπορούσε να έχει για τους πληθυσμούς μια ταυτόχρονη οικονομική, ασφαλιστική και υγειονομική κρίση. Το 2019, ο Παγκόσμιος Δείκτης Δημόσιας Υγείας, που αναπτύχθηκε από τη Nuclear Threat Initiative, το Johns Hopkins Center for Health Security και το Economist Intelligence Unit, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι καμία χώρα δεν ήταν πλήρως προετοιμασμένη για επιδημίες ή πανδημίες, συμπεριλαμβανομένων και των πλούσιων χωρών.

Στη μετα-Covid εποχή, εάν μπορεί κανείς να αναφέρεται σε αυτήν ως τέτοια (και κατά τη γνώμη μου πρέπει να γίνεται τέτοιος διαχωρισμός καθώς ο αντίκτυπος της πανδημίας μετασχημάτισε δομικά τον κόσμο στον οποίο ζούμε), έχουμε μάθει ότι οι προβλέψεις μπορούν να είναι αποτυχημένες. Έχουμε επίσης μάθει ότι ακόμη και όταν οι προβλέψεις είναι επιτυχημένες, κράτη, πολίτες και οργανισμοί ενδέχεται να είναι ανεπαρκώς προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν και να μετριάσουν τις συνέπειες όσων προβλέφθηκαν.

Ο απρόκλιτος και άδικος πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας μάς διδάξε πικρά αυτό το μάθημα. Πολλοί ομολογούν εκ των υστέρων ότι εμείς - η διεθνής δημοκρατική κοινότητα - θα έπρεπε να είχαμε εγκαίρως προβλέψει και λάβει υπόψη μας την αναπόφευκτη επανεμφάνιση της ρωσικής επιθετικότητας: η προσάρτηση της Κριμαίας το 2014 και οι προειδοποιήσεις από κράτη της Ανατολικής Ευρώπης και τις αρμόδιες αμερικανικές υπηρεσίες θα έπρεπε να είχαν οδηγήσει σε πιο εντατικές προσπάθειες προετοιμασίας, αποτροπής και πρόληψης.

Η αποτυχία μας να προβλέψουμε - και ακόμη και να προετοιμαστούμε όταν έχουμε προβλέψει - θέτει ερωτήματα για μία ακόμη μείζονα και υπαρξιακή κρίση: την κλιματική αλλαγή. Επί χρόνια, οι προβλέψεις που βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα οδηγούν τους ειδικούς να κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για τον επερχόμενο αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής στις συγκρούσεις, την ανισότητα, την επισιτιστική και υγειονομική ασφάλεια, τη ναυσιπλοΐα, το εμπόριο και τη δημογραφία. Ωστόσο, οι παγκόσμιες και εθνικές προσπάθειες δεν έχουν καταφέρει να ανταποκριθούν στην κλιματική αλλαγή με τρόπο ανάλογο της απειλής.

Σε μια πρόσφατη συζήτηση, κάποιος ανέφερε ότι «δεν υπάρχει πρόβλεψη, υπάρχει μόνο ανάλυση» αλλά αυτή καθίσταται ολοένα και πιο πολύτιμη». Δεν θα μπορούσα να το διατυπώσω καλύτερα. Διότι αν υπάρχει ένα πράγμα που έχουμε μάθει καθ' όλη αυτή την ταραχώδη, ασταθή και απρόβλεπτη περίοδο - η οποία ξεκίνησε πολύ νωρίτερα από το 2020, αν λάβει κανείς υπόψη την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, την άνοδο της Κίνας, τη μεταναστευτική κρίση μεταξύ άλλων - είναι ότι η ανάλυση, τα δεδομένα και η ερμηνεία τους, η έγκυρη έρευνα, η εξειδίκευση, η εξέταση και η επανεξέταση σεναρίων και επιλογών πολιτικής έχουν σημασία.

Εάν αυτά χρησιμοποιηθούν με τον σωστό τρόπο, μπορούν να κάνουν τη διαφορά μεταξύ υπτυχίας και αποτυχίας των πολιτικών αντιμετώπισης κρίσεων. Μπορούν να διασφαλίσουν τη σωστή ισορροπία παγκόσμιας, ανθρώπινης και οικονομικής ασφάλειας. Μπορούν να τροφοδοτήσουν τον νέο και μεταβαλλόμενο κόσμο μας με τρόπους που ενθαρρύνουν ταυτόχρονα την αποτελεσματικότητα, τη δημοκρατία και την ασφάλεια.

Δεν είναι εύκολο έργο, αλλά - όπως λέει και το ρητό - κάποιος πρέπει να το κάνει. Είμαι υπερήφανη που αποκαλώ συναδέλφους μου τους ανθρώπους που φέρουν εις πέρας αυτό το έργο.

Στις επόμενες σελίδες, οι συνεργάτες του **ΕΛΙΑΜΕΠ** καταπάνονται με ορισμένα από τα μείζονα ζητήματα που θα αντιμετωπίσει η ελληνική και ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική το 2026, από τις περιφερειακές κρίσεις έως τις τεχνολογικές εξελίξεις, την ενεργειακή ασφάλεια και το μέλλον της διεθνούς συνεργασίας και της παγκόσμιας γεωπολιτικής. Το πράττουν βάσει εμπειριστατωμένης ανάλυσης και με δημιουργικές σκέψεις σε ό,τι αφορά τις επιλογές πολιτικής. Είμαι πεπεισμένη ότι στην αρχή ενός νέου έτους αυτό είναι το καλύτερο δώρο που μπορούν να προσφέρουν οι ειδικοί στους διαμορφωτές πολιτικής, στον δημόσιο διάλογο και στην αναζήτηση πολιτικών που θα λειτουργούν προς όφελος όλων.

